הבורסה למתחילים

הבורסה לניירות ערך תל אביב
TEL AVIV STOCK EXCHANGE

מהי בורסה
מושגי יסוד

מהו נייר ערך?

מסמך המונפק על ידי חברה או ממשלה ומקנה למחזיק בו זכויות שונות.

מהי מניה?

מניה היא סוג של נייר ערך המקנה למחזיק בו מעמד של שותף בחברה. מעמד כל שותף בחברה מתחזק ככל שיש בידיו יותר מניות.

מהי בורסה
מושגי יסוד

מהי בורסה?
הבורסה לניירות ערך היא זירת מסחר ממוחשבת ומשוכללת, בה נסחרים סוגים שונים של ניירות ערך - מניות של חברות, איגרות חוב, קרנות סל ועוד.

בבורסה, ניירות הערך "מחליפים ידיים" בין קונים ומוכרים המסכימים ביניהם על המחיר והכמות בכל עסקה והכל נעשה באופן ממוחשב ואנונימי לחלוטין.

איך הכל התחיל

- המסחר בניירות ערך בארץ ישראל החל בשנות ה-30 של המאה ה-20, בעקבות העלייה לארץ של בנקאים יהודים שנמלטו מגרמניה.
- בנק אנגלו-פלשתינה המנדטורי (כיום, בנק לאומי לישראל) הקים ב-1935 את "לשכת החליפין לניירות ערך". לשכת החליפין תפקדה כבורסה קטנה בה נסחרו ניירות ערך, במשך כשעה מידי יום.
- ב-1953 הוקמה "הבורסה לניירות ערך".
- ב-1968 נחקק חוק ניירות ערך והוקמה– רשות ניירות ערך, שתפקידה לשמור על האינטרסים של ציבור המשקיעים.
- באוגוסט 2019 הבורסה הפכה לחברה ציבורית והחלה להיסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

תפקידי הבורסה לניירות ערך

לאפשר לחברות לגייס כספים, הדרושים לפיתוח ולצמיחה

לאפשר לציבור לסחור בניירות הערך הנסחרים בבורסה

למשוך משקיעים בינלאומיים

לאפשר לממשלה להפריט את החברות הממשלתיות

לאפשר מסחר תקין והוגן

מי הם חברי הבורסה?

"חברי הבורסה" הם בנקים ובתי השקעות המכונים "ברוקרים". המסחר מתבצע בין חברי הבורסה השונים, המעבירים פקודות קנייה ומכירה למחשב הבורסה עבור לקוחותיהם.
על מנת לסחור בניירות ערך יש לפתוח חשבון ני"ע אצל אחד מחברי הבורסה

איך משקיעים בבורסה?

יועץ השקעות

הבנקים ובתי ההשקעות משרתים את ציבור המשקיעים באמצעות יועצי השקעות, משווקי השקעות או מנהלי תיקים, המוסמכים על ידי רשות ניירות ערך.

היועצים ממליצים על אפיקי השקעה על ידי בחינת הצרכים וההעדפות של המשקיע, בין היתר, באמצעות הפרמטרים הבאים:

- פרופיל אישי
- סכום להשקעה
- טווח זמן להשקעה (מתי תזדקקו לכסף?)
- רמת הסיכון הרצויה
- רמת נזילות (כמה זמן יידרש לצורך מימוש ההשקעה?)

5 טיפים למשקיעים מתחילים

התחילו בקטן

כדי להתחיל להשקיע בבורסה לא צריך
סכומים גדולים. כיום הבנקים ובתי ההשקעות מאפשרים לציבור הרחב לפתוח תיקי השקעות גם בסכומים קטנים יחסית, ובמגוון מוצרי השקעה.

מתאים לי

בחירת אפיק ההשקעה צריכה להיות בהתאם
ליכולת הפיננסית שלכם, ההעדפות שלכם ורמת הסיכון המתאימה לכם. התחילו בכך שתבחנו לכמה זמן אתם מעוניינים להשקיע את כספכם וכמה אתם צריכים את הכסף נזיל

מי הכי שווה

רגע לפני שאתם מתחילים להשקיע בבורסה, חשוב להשוות ולבדוק את העמלות שהבנקים ובתי ההשקעות גובים מכם, שכן לעמלות יש השפעה לא מבוטלת על רווחיות ההשקעה שלכם.

מתייעצים לפני

פנו ליועץ ההשקעות בבנק
או למשווק השקעות בכדי שיתאימו לכם תיק השקעות המותאם לצרכים שלכם.

לגוון לגוון לגוון

הבורסה מציעה מגוון מוצרי השקעה
כמו למשל מניות, איגרות חוב, קרנות סל והשקעה במדדים ישראלים ובינלאומיים, כך שניתן לפזר ולגוון את תיק ההשקעות, כל אחד על פי צרכיו.

החברות הנסחרות

מדוע חברות מנפיקות בבורסה?

חברות מגייסות כספים באמצעות הבורסה, על מנת לממן את הפעילות שלה, לדוגמא: פיתוח מוצר חדש, הקמת מפעלים, רכישת ציוד, גיוס עובדים ועוד.

הנפקת מניות באמצעות הבורסה מאפשרת לחברות לגייס כספים בהיקף גדול, לעתים אף יותר ממקורות אחרים כגון משקיעים פרטיים או הלוואה מהבנק.

בנוסף, ההנפקה מאפשרת:

לתרום לשיפור ניכר בתדמית החברה ובמעמדה. בין היתר, בזכות מידע זמין, באופן שקוף ומיידי על פעילות החברה.

להעניק לעובדי החברה מניות או אופציות, כתגמול נוסף על עבודתם.

לפשט את תהליך גיוס הכספים בעתיד על ידי הנפקות חוזרות.

החברות הנסחרות

שקיפות

חברה המעוניינת להנפיק מניות לציבור נדרשת לעמוד בדרישות רבות, על מנת שהמשקיעים יוכלו לקבל החלטה שקולה - האם כדאי להשקיע את כספם בחברה בתמורה למניותיה.

החברה נדרשת להפוך עצמה ל"שקופה" באמצעות חוברת המכונה "תשקיף". בה ניתן למצוא את כל המידע אודות החברה, הדוחות הכספיים שלה ועוד.

חובות הדיווח והגילוי אינן מסתיימות עם פרסום התשקיף. לאחר שהמניות נסחרות בבורסה, החוק קובע כי חברה ציבורית חייבת לפרסם, בין היתר:

דו"חות כספיים - המציגים בפירוט את מצבן הפיננסי של החברות, את האתגרים העומדים בפניהן ואת תכניותיהן לעתיד.

דיווחים מיידיים על אירועים מהותיים בחברה אשר עשויים להשפיע על המסחר במניה (לדוגמא: מינוי מנכ"ל חדש, שיתוף פעולה עם חברה מחו"ל, זכייה במכרז חשוב וכדומה).

החברות הנסחרות – הרישום הכפול

כאשר מניות של חברה נסחרות במקביל בשתי בורסות מדובר ב"רישום כפול". חוק ניירות ערך מאפשר לחברות ישראליות, שהנפיקו מניות בארה"ב, לונדון, הונג קונג, סינגפור וטורונטו, לרשום את המניות למסחר גם בתל-אביב בהליך פשוט ומהיר ("חברות דואליות").

יתרונות הרישום הכפול למשקיעים:

1. עלויות הקניה והמכירה נמוכות מאד, בהשוואה לעמלות בבורסות בחו"ל – פחות מתווכים, אין צורך בהמרות מטבע

2. שעות פעילות נוחות המותאמות לשעות הפעילות בישראל. מסחר בת"א מתקיים גם ביום א' ובמועדי חופשות אחרות בבורסות בחו"ל.

3. גיוון אפשרויות ההשקעה בבורסה בתל-אביב.

עקרונות המסחר בבורסה

המסחר בבורסה מתנהל באמצעות מערכת מחשבים משוכללת בשם "רצף".

לב המערכת הוא מחשב המסחר בבורסה.

רשת תקשורת משוכללת מחברת בין מחשב הבורסה לבין המחשבים של כל חברי הבורסה. באופן זה ניתן להעביר פקודות קנייה ומכירה מכל סניף של חבר בורסה ברחבי הארץ והעולם.

ניתן לקבל הרשאה מחבר הבורסה לבצע פעולות, באמצעות האינטרנט או הסלולר, מכל מקום בעולם. הפקודה, כאמור, תעבור דרך אחד מחברי הבורסה.

עקרונות המסחר

איך מתבצע המסחר?

פקודות הקניה והמכירה שמעבירים המשקיעים מוצגות ב"ספר פקודות" ממוחשב וממתינות שיימצא להן "בן זוג" במחיר דומה.

כאשר יש התאמה בין קונה ומוכר, מתבצעת עסקה.
הפקודות שבוצעו נמחקות מספר הפקודות.

עקרונות המסחר

איך מתבצע המסחר?

עקרונות

עדיפות למחיר הטוב ביותר

הזמן

"כל הקודם זוכה"

שוויון

בין משקיעים גדולים וקטנים

עקרונות המסחר

איך מתבצע המסחר?

עקרונות
עדיפות למחיר הטוב ביותר

הזמן
"כל הקודם זוכה"

שוויון
בין משקיעים גדולים וקטנים

עקרונות המסחר

איך מתבצע המסחר?

עקרונות
עדיפות למחיר הטוב ביותר

הזמן
"כל הקודם זוכה"

שוויון
בין משקיעים גדולים וקטנים

עקרונות המסחר

שלבי המסחר *

09:25

שלב טרום הפתיחה

בשלב זה מוזרמות למחשב המסחר בבורסה פקודות לקנייה ולמכירה של ניירות ערך, אולם לא מתבצעות עסקאות. שלב זה מתחיל את יום המסחר באופן הדרגתי כך שהמשקיעים יוכלו להתעדכן במידע שהצטבר מסוף יום המסחר הקודם לפני שהם מחליטים אילו פקודות להגיש.

09:56 – 09:55

שלב מסחר הפתיחה

בשלב מסחר הפתיחה מתבצע, בכל נייר ערך בנפרד, מסחר רב צדדי, ובסופו נקבע לכל נייר מחיר (שער הפתיחה). המחיר נקבע לפי שיווי משקל בין פקודות הקנייה (ביקוש) לבין פקודות המכירה (היצע).
על פי שער הפתיחה מבוצעות עסקאות הנובעות מפקודות שהוגשו בשלב טרום הפתיחה. שלב מסחר זה אורך שניות ספורות.

ב'-ה': 17:14 –09:56
יום ו': 13:34 – 09:56

שלב המסחר הרציף

בשלב זה מתקיים מסחר דו-צדדי, רציף וסימולטני בכל ניירות הערך. כל עסקה מתבצעת בשער שנקבע בהפגשת פקודת קנייה ופקודת מכירה.

ב'-ה': 17:15 – 17:14
יום ו': 13:35 – 13:34

שלב טרום הנעילה

בדומה לשלב טרום הפתיחה - בשלב זה מוזרמות למחשב המסחר בבורסה פקודות לקנייה ולמכירה של ניירות ערך, אולם לא מתבצעות עסקאות. פקודות אלו מצטרפות לפקודות שהוגשו בשלבי מסחר קודמים אולם טרם בוצעו. שלב מסחר זה אורך בין 9 ל-11 דקות.

ב'-ה': 17:25 – 17:24
יום ו': 13:45 – 13:44

שלב מסחר הנעילה

בשלב מסחר הנעילה מתבצע, בכל נייר ערך בנפרד, מסחר רב צדדי, ובו נקבע לכל נייר מחיר (שער מסחר הנעילה). במסחר הנעילה מבוצעות עסקאות בשער הנעילה הנובעות מפקודות שהיו בספר הפקודות בשלב טרום נעילה. בסיום התהליך נקבע לכל נייר ערך שער נעילה. לשער הנעילה חשיבות רבה, משום שהוא השער הקובע לחישוב התשואות ושווי התיקים של המשקיעים.

ב'-ה': 17:30
יום ו': 13:50

סיום שלב מסחר בשער הנעילה (TAL)

שלב ה-TAL יופעל מיד לאחר סיום שלב מסחר הנעילה ויארך כ-5 עד 6 דקות.
בשלב זה ניתן להעביר פקודות לביצוע ללא מחיר, על בסיס השער הקובע שנקבע בתום שלב מסחר הנעילה.

* הזמנים המצוינים הם למסחר במניות המצויות במדדים המובילים.
מועדי המסחר של ניירות ערך אחרים, שונים במקצת. חלק משלבי המסחר מתחילים או מסתיימים במועד אקראי בטווח זמן מוגדר. לפרטים לחץ כאן.

מוצרים ומדדים

מניות

מניה מבטאת בעלות על חלק מחברה. כשקונים מניות, מקבלים בעצם פיסה מ"עוגת" החברה שהנפיקה אותן, וכן מעמד של שותפים בחברה. מי שמחזיק ברוב מניות החברה, מכונה גם **בעל השליטה** בחברה.

הכסף שקיבלה החברה ממכירת המניות מיועד למימון הפעילות שלה: למשל, פיתוח מוצר חדש, רכישת ציוד נוסף, הקמת מפעל או גיוס עובדים.

מחירי המניות מושפעים מגורמים נוספים כגון המצב הביטחוני והכלכלי במשק, תחרות בשוק בו היא פועלת, תוצאות החברה ביחס לציפיות המשקיעים ומידת הסחירות של המניה.

מוצרים

איגרות חוב (אג"ח)

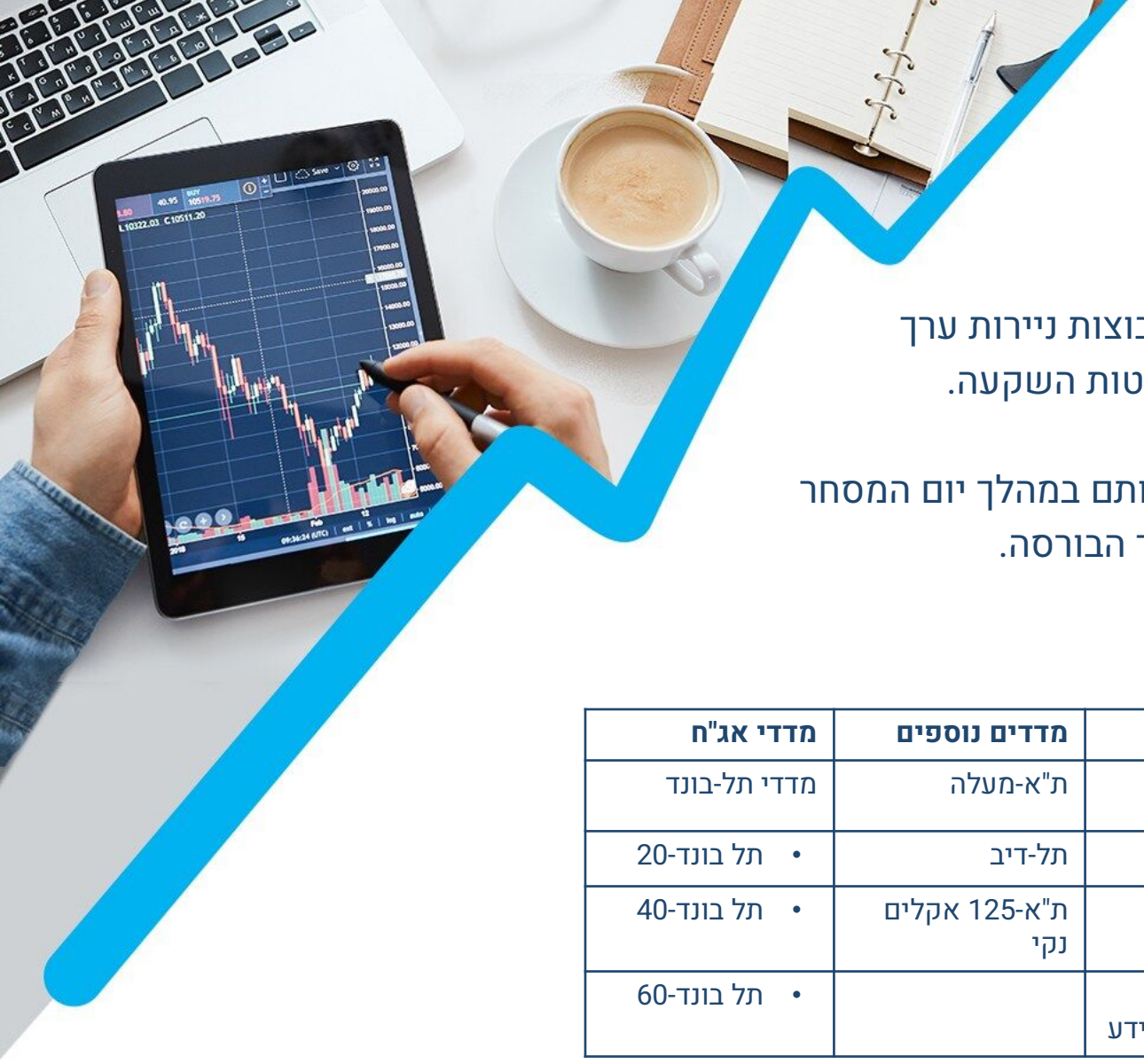
איגרת חוב היא סוג של הלוואה או שטר חוב.

החברה המנפיקה לווה מקוני שטר החוב כסף (קרן ההלוואה), ומתחייבת להחזירו בתוספת ריבית והצמדה. החזרי הקרן והריבית מתבצעים במועדים ובתנאים הנקבעים מראש בתשקיף.

בבורסה בתל-אביב נסחרות:

איגרות חוב ממשלתיות (שהונפקו על ידי מדינת ישראל)

איגרות חוב קונצרניות (שהונפקו ע"י חברות)

מדדים

מדדי הבורסה בתל-אביב משקפים את השינויים בשערים של קבוצות ניירות ערך שונות ויש להם תפקיד חשוב בניתוח מגמות בשוק ובקבלת החלטות השקעה.

הבורסה מחשבת את המדדים העיקריים באופן שוטף ומפיצה אותם במהלך יום המסחר לציבור המשקיעים, באמצעות חברי הבורסה, מפיצי המידע ואתר הבורסה.

מדדי מניות עיקריים בבורסה בתל-אביב:

מדדי שווי שוק	מדדים	ענפיים		מדדים נוספים	מדדי אג"ח
ת"א-35	טכנולוגיה	פיננסים	נוספים	ת"א-מעלה	מדדי תל-בונד
ת"א-125	ת"א גלובל-בלוטק	פיננסים	ת"א-נדל"ן	תל-דיב	• תל בונד-20
ת"א-SME60	ת"א-טכנולוגיה	ת"א ביטוח-פלוס	ת"א-נפט וגז	ת"א-125 אקלים נקי	• תל בונד-40
	ת"א-ביומד		ת"א-תקשורת וטכנולוגיות מידע		• תל בונד-60

קיימים מדדים נוספים העוקבים אחר קבוצות שונות של ניירות ערך ומתפרסמים באתר.
לרשימת המדדים המלאה-
https://www.tase.co.il/he/market_data/indices

מוצרים נוספים בבורסה

מק"מ

מק"מ ("מלווה קצר מועד") הוא סוג של איגרת חוב שבנק ישראל מנפיק לתקופות של עד שנה, ללא ריבית וללא הצמדה.

קונים של איגרת חוב זו מקבלים עבורה בפדיון 100 אג'.
(לדוגמא: משקיע קנה מק"מ לשישה חודשים במחיר 97 ₪, אם הוא יחזיק במק"מ עד הפדיון הוא יקבל 100 ₪.)

המק"מ דומה לפיקדון הבנקאי - פק"מ, אולם ניתן למוכרו בכל יום בבורסה ואין צורך להמתין לסיום התקופה על מנת לפדות אותו.

נגזרים

נגזרים הם מכשירים פיננסיים, שערכם נגזר (קשור) מנכס אחר, הנקרא "נכס הבסיס". לדוגמה, ערכם של נגזרים על מדד ת"א-25 מבוסס, בין היתר, על ערך מדד זה במהלך המסחר בבורסה.

קיימים שני סוגים עיקריים של נגזרים בבורסה בתל-אביב:

- **אופציות** - בבורסה נסחרות אופציות רכש (Call) ואופציות מכר (Put). רוכש האופציה מקבל זכות (ללא התחייבות) לרכוש או למכור את נכס הבסיס (לדוגמה: מדד ת"א-25) במחיר מוסכם מראש ("מחיר המימוש") ובתאריך ידוע מראש ("מועד הפקיעה"). תמורת הזכות משלם הרוכש "פרמיה".
- **חוזים עתידיים** - הסכם לתקופה מוגדרת מראש בין המוכר והקונה. מוכר החוזה מתחייב לרכוש מהקונה את נכס הבסיס בפקיעה במחיר הנכס שיהיה בפקיעה.

ניירות ערך המירים

ניירות ערך המירים הם "מוצרים" הניתנים להמרה לניירות ערך אחרים. ההמרה מתבצעת על פי תנאים שנקבעו מראש ופורסמו בתשקיף ההנפקה.

ישנם מספר סוגים עיקריים של ניירות ערך המירים:

- **כתבי אופציות** - נייר ערך המקנה למחזיק בו, זכות להמירו למניה ב"מחיר מימוש" שנקבע מראש בתשקיף.
- **איגרת חוב להמרה** - - איגרת חוב הניתנת להמרה למניה. ההמרה מתבצעת לפי יחס המרה שנקבע מראש.

קרנות נאמנות

קרן נאמנות היא מכשיר פיננסי המאפשר להשקיע בניירות ערך באמצעות השתתפות בתיק השקעות המנוהל במשותף עבור המשקיעים בקרן בידי חברה לניהול קרנות ("מנהל קרן").
משקיע שמשקיע באמצעות קרן "משוחרר" מניהול כספו, ויכול ליהנות מניהול מקצועי במסגרת הקרן.
ניתן להשקיע בקרן על ידי רכישת יחידות השתתפות, המקנות חלק בתיק ההשקעות שלה.
קרן הנאמנות אינה נסחרת בבורסה אולם שווי יחידות הקרן נקבע בכל יום מסחר ומשקף את שווי נכסיה בניכוי התחייבויותיה.

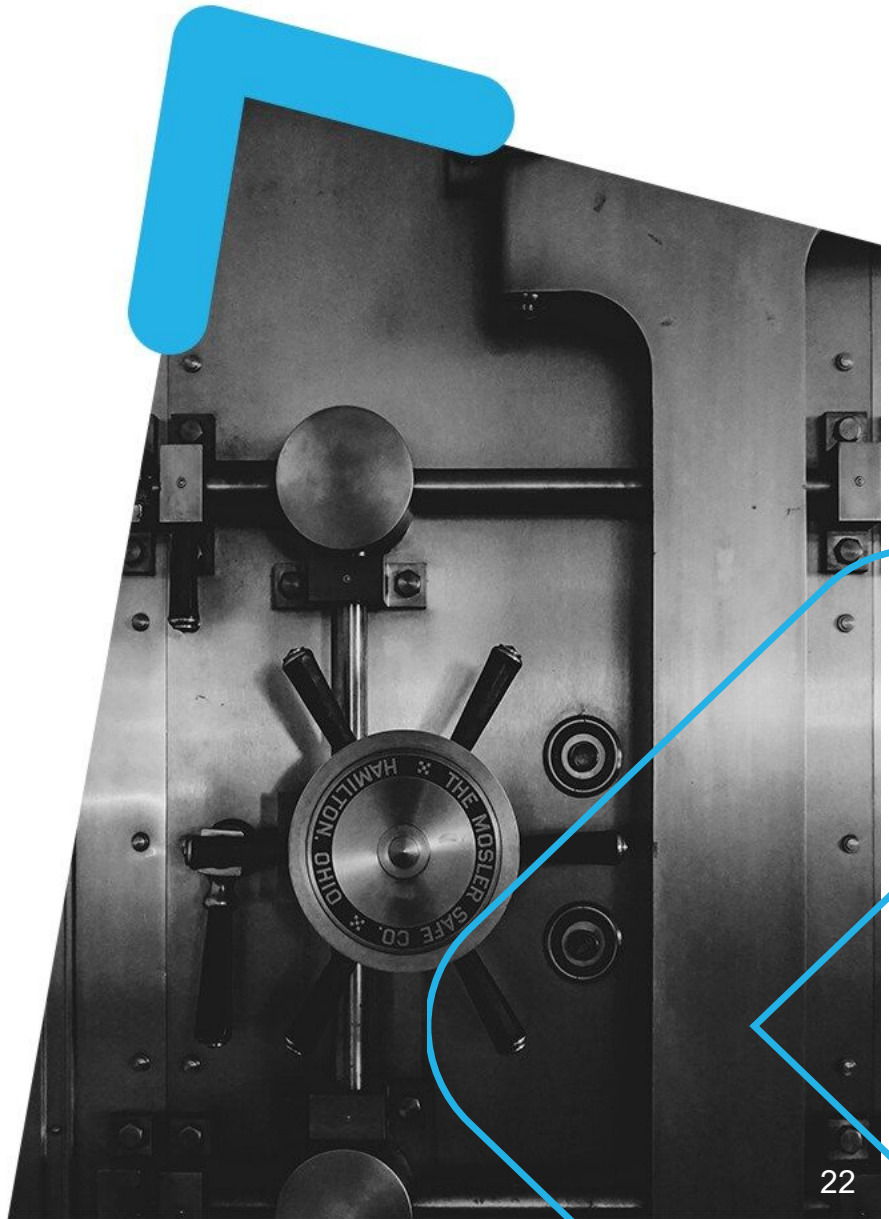
קרנות סל

קרן סל– היא מכשיר פיננסי שנועד לעקוב באופן פסיבי אחר מדדים של מניות, אג"ח וסחורות. הקרן משקיעה את הכספים על פי הצמדה למדד פיננסי כלשהו, קבוע מראש. קרן הסל מחויבת לעשות את מיטב מאמציה במעקב אחר המדדים, בין היתר על מדדי הבורסה המובילים הנסחרים בבורסה בתל אביב.
קרן סל היא מוצר היברידי הנסחר כמו כל נייר ערך אחר בבורסה. יחד עם זאת קיימת בידי המשקיע האפשרות לרכוש או למכור את קרן הסל באופן דומה לקרנות נאמנות פתוחות (שאינן נסחרות בבורסה).
קרן הסל כפופה לחוק השקעות בנאמנות בדומה לקרנות נאמנות.

הפיקוח על הבורסה

ההגנה על המשקיעים

- הבורסה פועלת על פי רישיון שהוענק לה על ידי שר האוצר.
- רשות ניירות ערך מפקחת על פעילותה של הבורסה וכן מאשרת את תיקוני תקנון והנחיות הבורסה. הרשות מפקחת גם על החברות הנסחרות, על מנפיקי מוצרי המדדים, על קרנות הנאמנות ועל יועצי ההשקעות.
- רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון מפקחת על גופי ההשקעה הפנסיוניים - חברות ביטוח, קרנות פנסיה וקופות הגמל.
- בנק ישראל מפקח על הבנקים.
- הבורסה מפקחת על חברי הבורסה שאינם בנקים בכל ההיבטים (יציבות, ממשל תאגידי, תקינות והוגנות המסחר ועוד), ומפקחת גם על הבנקים בהיבטי תקינות והוגנות המסחר בבורסה.

רוצים ללמוד עוד?

בחזרה לאזור
הבורסה למתחילים >

תעקבו אחרינו ברשתות
החברתיות שלנו>

הבורסה לניירות ערך תל אביב
TEL AVIV STOCK EXCHANGE